

Forvaltningsrevisjon - elevtallsutvikling

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Trøndelag fylkeskommune

Møtedato

19.10.2021

Saknr

58/21

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE - 217, TI - &58

Arkivsaknr 20/458 - 7

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering, og oversender rapporten til fylkestinget med følgende forslag til vedtak:

Fylkestinget ber fylkesdirektøren om:

1. Å styrke arbeidet med å gi pedagogisk personale en bredere kompetanse for å hindre overtallighet.
2. Å forsterke erfaringsdelingen mellom de videregående skolene om økonomisk tilpasning.
3. At det etableres arenaer for erfaringsdeling og drøfting av den praktiske bruken av ressurstildelingsmodellen.

Vedlegg

Rapport - Elevtallsutvikling

Saksbakgrunn

Forvaltningsrevisjonen om elevtallsutvikling undersøker hvilke konsekvenser endringer i dimensjonering(beregning og tilpasning) av utdanningstilbud har for pedagogisk kompetanse og arealbruk.

Tidligere behandlinger av saken:

Sak 54/20 Bestilling av forvaltningsrevisjon – elevtallsutvikling, 17.10.2020.

Sak 05/21 Prosjektplan elevtallsutvikling, 09.02.2021.

Følgende underproblemstillinger er undersøkt:

1. Hvilke økonomiske konsekvenser gir ressurstildelingsmodellen når det skjer endringer i dimensjoneringen av utdanningstilbudet?
2. Håndterer Trøndelag fylkeskommune utfordringer knyttet til pedagogisk kompetanse som følge av endringer i dimensjonering av utdanningstilbudet?
3. Håndterer Trøndelag fylkeskommune utfordringer knyttet til arealbruk som følge av endringer i dimensjoneringen av utdanningstilbudet?

Saksopplysninger om rapporten

Utdanningstilbudet på den enkelte videregående skole dimensjoneres i forkant av hvert skoleår ut fra ungdommens ønsker, arbeidslivets behov og hvilke ressurser fylkeskommunen har til disposisjon. En felles ressurstildelingsmodell for de videregående skolene i Trøndelag ble utviklet og tatt i bruk høsten 2019 for å foreta en bevilgning til de enkelte skolene.

Endringene i dimensjoneringen av utdanningstilbudet har betydning for utdanningstilbudet og ressurstildelingen til den enkelte skole. Faste ansatte og bygningsmasse må tilpasses denne opp- og nedskaleringen.

Revisor har gjennomført intervjuer og hentet inn dokumentasjon for å belyse utfordringene og endringene i dimensjoneringen og hvordan ulike forhold henger sammen.

Rapporten er avgrenset til å omhandle videregående opplæring som skjer på skole.

Fylkesdirektøren mener i sitt hørings svar at rapporten gir en god beskrivelse av hvordan modellen fungerer i praksis. Flere av innspillene er tatt inn i rapporten, men fylkesdirektørens

forslag om å vurdere en differensiert (ulik) nedre grense for å sette i gang utdanningstilbud er ikke tatt til følge i rapporten.

Revisors konklusjoner for ressurstilodelingsmodellen

Ressurstilodelingsmodellen er fylkeskommunens verktøy for å bevilge midler til den enkelte skole. Modellen er basert på sju ulike kriterier, hvor elevsatser for de ulike utdanningsprogrammene utgjør omtrent to tredjedeler av tildelingen.

Modellen gir direkte økonomiske konsekvenser for de videregående skolene når dimensjoneringen av utdanningstilbudet endres. Noen hovedutfordringer er at;

- Modellen er en fordelingsmodell som ikke hensyntar kostnadene på den enkelte skole. Skolene må gjøre tilpasninger til kostnadene og skolene har ulikt utgangspunkt.
- Hovedutvalg for utdanning beslutter hvilke utdanningstilbud som settes i gang i mai basert på søkertallet. Det er kort tid til å tilpasse seg nytt skoleår. Et avvik mellom budsjettår og skoleår, påvirker skolens muligheter for å gjøre økonomiske tilpasninger. Det forsterkes gjennom at endelig antall elever ikke er kjent før skolestart, og andre mindre bevilgninger kommer utpå høsten.
- Det er en utfordring å ta opp og ned bemanning og bygningsareal i tråd med varierende økonomiske rammer.

Revisors konklusjoner for kompetanse

Fylkeskommunen og skolene har systemer og rutiner for å håndtere endret behov for kompetanse som følge av endringer i dimensjoneringen av utdanningstilbudet.

- Den enkelte skole har ansvar for å planlegge bemanning og rekruttere nødvendig kompetanse i henhold til læreplanens krav
- Fylkeskommunen har et regelverk for overtallighet og fortrinnsrett som ivaretar ansatte ved endringer i dimensjonering.

Revisor mener at mer målrettet kompetanseheving kan gi pedagogisk personale med en bredere kompetanse. Det kan gi større mulighet for å unngå overtallighet.

Revisors konklusjoner for arealbruk

Fylkeskommunen tilpasser arealene ved endringer i dimensjoneringen av utdanningstilbudet.

- Behov for større bygningsmessige arealer har større fokus enn ledige arealer.
- Ledige arealer gir skolene større handlingsrom for utformingen av timeplanen og undervisningen
- En utfordring ved behov for større kapasitet er den korte perioden fra vedtak om utdanningstilbud i hovedutvalg utdanning i mai og til skolestart i august.

Hovedkonklusjon

Utdanningstilbudet som vedtas politisk i mai har konsekvenser for de økonomiske rammene som skolene får tildelt. Skolene har ansvaret for å tilpasse seg eventuelle endringer.

- Midlertidige svingninger i utdanningstilbud og svingninger fra år til år er spesielt utfordrende når behovet for en viss kompetanse kan utebli i et år for så å komme tilbake til neste år.
- Det kan ikke settes en absolutt nedre grense på antall elever. Dette gjør det økonomisk uforsvarlig å gjennomføre et vedtatt utdanningstilbud. Det har bakgrunn i at skolenes muligheter for å gjøre økonomisk tilpasning er for ulik med tanke på:
  - Hvilke utdanningsprogram de tilbyr.
  - Organiseringen av undervisningen med mulighet til å fylle opp klasser og hvilke arealer som er tilgjengelige.

Revisor anbefalinger til fylkesdirektøren:

1. At kompetanseplanlegging benyttes for å gi pedagogisk personale en bredere kompetanse for å hindre overtallighet.

2. Å forsterke erfaringsdeling mellom de videregående skolene om økonomisk tilpassing.
3. At det etableres arenaer for erfaringsdeling og drøfting av den praktiske bruken av ressurstildelingsmodellen.

Vurdering og konklusjon

Revisor har forsøkt å få frem mangfoldet av endringer som dimensjoneringen fører til, fremfor å generalisere. Rapporten gir etter sekretariatets vurdering et godt grunnlag for å forstå utfordringer og endringer i dimensjoneringen og hvordan ulike forhold henger sammen.

I rapporten kommer det frem at en utvikling av skolebruksplan 2 i økonomiplanperioden 2021-2024 er i gang. Planen omfatter utvikling av prinsipper for skolebygg og en vurdering av tilbudsprinsippene som ble laget i forbindelse med fylkessammenslåingen. Planen skal ta inn over seg nye tall for befolkningsutvikling i Trøndelag, økonomiske rammer og kompetansebehov. Etter sekretariatets vurdering utgjør denne rapporten et viktig grunnlag for å forstå hvordan skolebruksplan 2 innrettes. Rapporten er også et godt supplement for å øke forståelsen for hvordan ulike forhold påvirker hverandre.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget tar rapporten til orientering.